

Område Strategisk utveckling och stöd
Juridiska avdelningen
Linda Welzien

Enligt sändlista

Förslag till ändring i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2019:4) om planering av besiktning före och efter slakt

1. Sammanfattning

Livsmedelsverket har för att kunna styra planeringen kring den kontroll som sker vid slakt och för att på bästa sätt kunna utnyttja sina resurser tagit fram föreskrifter om planering av besiktning före och efter slakt. Det har sedan dessa trädde ikraft den 9 september 2019 framkommit behov av att göra vissa ändringar. I denna promemoria redogörs för dessa förändringar och de konsekvenser de medför.

Livsmedelsverket föreslår att alla slakterier ges möjlighet till att få sitt slaktschema fastställt för kalenderår. Vidare föreslås att avgiften vid sena ändringar och avbokningar tas bort tillfälligt under 2020. Därutöver föreslås att vilthanteringsanläggningar ska få möjlighet att göra tillfälliga ändringar i sin slaktplanering.

Det har även framkommit önskemål om andra ändringar men då dessa behöver ytterligare utredning kommer Livsmedelsverket att återkomma till dessa vid ett senare tillfälle.

2. Bakgrund

Livsmedelsverket beslutade i augusti 2019 om föreskrifter om planering av besiktning före och efter slakt. Föreskrifterna trädde i kraft den 9 september 2019 och har vad gäller slaktscheman och slaktanmälan tillämpats från den 1 januari 2020.

Sedan ikraftträdandet har det vid löpande utvärderingar framkommit vissa problem avseende ändringar och avgifter varför Livsmedelsverket tagit fram de ändringsförslag som framgår av denna promemoria. Livsmedelsverket kommer att fortsätta sin utvärdering av föreskrifterna, bland annat inom ramen för regeringsuppdraget om att se över avgifterna för slakterier och vilthanteringsanläggningar, varför ytterligare ändringar och kompletteringar kan komma att föreslås längre fram.

I det följande redogör Livsmedelsverket för de föreslagna ändringarna och dess konsekvenser.

3. Beskrivning av problemen och förslagen till ändring

3.1 Slaktscheman hela kalenderår

Enligt föreskrifterna ska slakterier ha slaktscheman för när slakt ska ske och Livsmedelsverket således ska ha personal på plats. Detta innebär att Livsmedelsverket fattar ett särskilt beslut om vilka veckor, veckodagar och tider som besiktning före och efter slakt ska ske samt vilken omfattning slakten har under respektive vecka. Detta beslut fattas utifrån de underlag som slakterierna skickar in innan ett slaktschema fastställs

För slakterier med ständig närvaro från Livsmedelsverket ska enligt föreskrifterna ett slaktschema fastställas för hela kalenderåret. För slakterier utan ständig närvaro från Livsmedelsverket gäller dock att slaktscheman ska fastställas för två perioder, mars-augusti respektive september-februari. Denna skillnad infördes efter önskemål om ökad flexibilitet för småskaliga slakterier som inte kan ha för lång framförhållning. Nu när föreskrifterna har tillämpats en tid har det dock framförts önskemål från företag att få slaktschema fastställt för hela kalenderår. I vissa fall har Livsmedelsverket även fattat beslut med denna innebörd.

För att möjliggöra största flexibilitet för slakterier utan ständig närvaro av Livsmedelsverket och för att så långt som möjligt likabehandla företag föreslås nu att slaktschema för kalenderår blir huvudregel för alla slakterier, utom renslakterierna. Slakterier som inte har ständig närvaro av Livsmedelsverket ska dock även i fortsättningen ha möjlighet att välja att få slaktschema fastställt för två perioder, mars-augusti respektive september-februari, istället för kalenderår. För renslakterierna ändras inte reglerna.

3.2 Avgift vid sena ändringar och avbokningar

Föreskrifterna innehåller bland annat regler om att slakterier och vilthanteringsanläggningar ska betala en avgift till Livsmedelsverket om de gör sena tillfälliga ändringar i schemat och sena avbokningar. Avgiften tas ut utöver den årliga avgiften och motsvarar avgiften för kontroll (timtaxan). Vid tidpunkten för beslutet om föreskrifterna uppgick timtaxan till 1 225 kr.

Livsmedelsverket tar för den planerade kontrollen ut en avgift baserad på timtaxan och kontrolltiden hos företaget. Tidigare erhöll företagen en nedsättning av denna avgift baserad på antalet slaktade djur. Den 14 december 2019 började den nya kontrollföreläggningen¹ att tillämpas. Kontrollföreläggningen innebär nya regler för hur

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr

Område Strategisk utveckling och stöd
Juridiska avdelningen
Linda Welzien

2020-05-25

Dnr 2020/01436

avgifter får tas ut av företagen. Det är bland annat inte längre möjligt att sätta ned avgifterna för slakterier och vilthanteringsanläggningar på sätt som skett tidigare.

Livsmedelsverket erhåller för 2020 fortsatt ett anslag om 107 237 000 kr för nedsättning av slakteriavgifter. Den totala kostnadsmassan för Livsmedelsverkets kontroll som avser slakterier och vilthanteringsanläggningar uppgår till 221 miljoner kr. Av det erhållna anslaget om 107 miljoner kr använder Livsmedelsverket knappt 46 miljoner kr för att minska den kostnadsmassa som utgör underlag för timtaxan. Resterande del av de 107 miljonerna kr används till stöd åt slakterierna och vilthanteringsanläggningarna. Minskningen av kostnadsmassan för beräkning av timtaxan kommer alla slakterier och vilthanteringsanläggningar till godo, oavsett storlek. Livsmedelsverket har fastställt timtaxor för två grupper av slakteri- och vilthanteringsanläggningar. Respektive grupp av anläggningar bär sina kostnader och delar på minskningen i proportion till hur mycket kontrolltid som utgår för respektive grupp. Gränsen är dragen mellan de anläggningar som har ständig bemanning från Livsmedelsverket och de som inte har det, vilket påverkar framför allt reskostnaderna. Detta har medfört följande timtaxor för den årliga kontrollavgiften 2020:

Slakterier med produktion upp till 1 000 ton

Timtaxa officiell veterinär	1 571 kr
Timtaxa officiell assistent	1 404 kr ²

Slakterier med produktion över 1 000 ton

Timtaxa officiell veterinär	779 kr
Timtaxa officiell assistent	612 kr

Såsom framgår ovan var timtaxan 1 225 kr för officiell veterinär under 2019. Merparten av alla sena ändringar och avbokningar sker vid anläggningar där Livsmedelsverket inte har ständig bemanning vilket i princip sammanfaller med anläggningar med produktion upp till 1 000 ton. Avgiftshöjningen innebär således en markant höjd avgift för dessa anläggningar vid sena ändringar och avbokningar. Något stöd utgår inte för den avgift som avser sena ändringar och avbokningar.

Förutom konsekvenserna av den ny högre timtaxan orsakar virussjukdomen Covid-19 störningar och påfrestningar för både företagen och Livsmedelsverket. Detta gör det dels

1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll)

² Timtaxan för officiella assistenter vid slakterier med produktion upp till 1 000 ton beslutades den 6 april 2020.

Område Strategisk utveckling och stöd
Juridiska avdelningen
Linda Welzien

2020-05-25

Dnr 2020/01436

troligt att sena ändringar och avbokningar kan komma att öka, dels sannolikt att påverkan av timtaxeförändringen blir än mer markant för berörda företag.

Livsmedelsverket föreslår mot denna bakgrund att avgifterna för sena ändringar och avbokningar tas bort under 2020. På detta sätt ges företagen möjlighet att hantera de utmaningar som Livsmedelsverkets höjda avgifter och situationen med Covid-19 innebär utan att riskera höga avgifter. Livsmedelsverket kommer dock fortsatt tillämpa regelverket om tillfälliga ändringar och avbokningar.

Livsmedelsverket arbetar för närvarande med ett regeringsuppdrag om att utreda och genomföra ett nytt avgiftssystem för den offentliga kontrollen på slakterier och vilthanteringsanläggningar. Det arbetet kan medföra att Livsmedelsverket behöver överväga att inte heller under 2021 ta ut avgift för sena tillfälliga ändringar och avbokningar.

3.3 Tillfälliga ändringar för vilthanteringsanläggningar

Samtliga slakterier har enligt föreskrifterna möjlighet att göra tillfälliga ändringar i sina slaktscheman under förutsättning att anmälan om ändring görs en viss tid innan önskad dag för besiktning. Slakterierna har även möjlighet att avboka inplanerad besiktning. För vilthanteringsanläggningar innehåller föreskrifterna endast en möjlighet att avboka inplanerade besiktningstillfällen. Vid föreskrifternas tillkomst bedömde Livsmedelsverket att det inte var vanligt förekommande att vilthanteringsanläggningar behöver boka fler besiktningstillfällen eller göra andra ändringar. Det har nu dock visat sig att behovet är tämligen vanligen förekommande. Livsmedelsverket föreslår därför att vilthanteringsanläggningar ges möjlighet till tillfälliga ändringar av sitt slaktschema på motsvarande sätt som slakterier. Med förändringen hoppas Livsmedelsverket att vilthanteringsanläggningarnas verksamhet ska bli mer flexibel; samtidigt som verket har kvar goda möjligheter att planera för bemanningen både på den vilthanteringsanläggning som önskar ändring och på övriga anläggningar i området.

Livsmedelsverket gör bedömningen att reglerna om tillfälliga ändringar för vilthanteringsanläggningar bör följa de vanliga slakteriernas regler. Anläggningarna bör även omfattas av regelverket om att undantag kan medges i de fall ett verkligt behov av slakt föreligger.

4 Alternativa lösningar för det Livsmedelsverket vill uppnå och effekterna om någon reglering inte kommer till stånd

Livsmedelsverket ser inga alternativa lösningar. Det är inte möjligt att upphäva föreskrifterna eftersom det mångåriga problemet av planering för kontroll vid slakt kvarstår. Föreskrifterna behövs för att bland annat ge myndigheten möjlighet att ge företagen en likvärdig service och kontroll oavsett var i landet företaget bedriver sin verksamhet.

Område Strategisk utveckling och stöd
Juridiska avdelningen
Linda Welzien

2020-05-25

Dnr 2020/01436

Skulle inte de nu planerade ändringarna genomföras riskerar vissa företag som blir tvungna att göra ändringar i sina scheman att drabbas av betydligt högre avgifter än vad som varit tänkt. Införs inte möjligheterna till ändringar avseende slaktscheman för kalenderår och avseende tillfälliga ändringar för vilthanteringsanläggningar minskar flexibiliteten för företagen.

5 Vilka berörs av regleringen?

Livsmedelsföretagare som driver slakterier och vilthanteringsanläggningar berörs direkt av förslaget. Indirekt berörs även djurtransportörer, djurägare och jägare.

I Sverige finns i dagsläget 215 anläggningar för slakt och/eller vilthantering, varav 76 stycken är rena vilthanteringsanläggningar. Antalet anläggningar med produktion upp till 1 000 ton uppgår till 179 stycken. 23 anläggningar slaktar mellan 1 000 och 10 000 ton och 13 stycken slaktar mer än 10 000 ton.

6 Vilka bemyndiganden som Livsmedelsverkets beslutanderätt grundar sig på

Av 2 och 30 §§ livsmedelsförordningen (2006:813) framgår att Livsmedelsverket får meddela föreskrifter som behövs för att komplettera EG-bestämmelserna och om hur offentlig kontroll ska bedrivas. Av 18 § förordningen (2006:1166) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter framgår att Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om avgiften för verkets bemanning vid slakterier och vilthanteringsanläggningar. Livsmedelsverket bedömer bemyndigandena som tillräckliga för att verket ska kunna föreskriva om de föreslagna ändringarna.

7 Bedömning om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Livsmedelsverket bedömer att förslaget inte behöver anmälas enligt vare sig förordningen (1994:2029) om tekniska regler eller förordningen (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden. Den förstnämnda förordningen syftar till tekniska föreskrifter vilket inte är aktuellt i detta fall. Den sistnämnda förordningen härrör från direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden. Direktivet uppställer dels vissa specifika krav på tjänsteutövare som är etablerade i Sverige, dels krav som även rör tjänsteutövare som inte är etablerade i Sverige, utan i ett annat land inom EU/EES, och som tillfälligt tillhandahåller tjänster i Sverige. De föreslagna föreskrifterna är inget faktiskt genomförande eller någon nationell anpassning med anledning av EU-regler utan ett utnyttjande av möjligheten att styra planeringen av kontrollen. De föreslagna föreskrifterna uppställer heller inte några sådana krav som omfattas av artiklarna 15 och

Område Strategisk utveckling och stöd
Juridiska avdelningen
Linda Welzien

2020-05-25

Dnr 2020/01436

39 i direktivet. De tjänsteutövare som berörs är verksamheter och anläggningar som samtliga är etablerade, registrerade och godkända i Sverige. Livsmedelsverket kan utifrån detta inte göra annan bedömning än att någon anmälan inte behöver ske.

8 Bedömning om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Ändringen behöver träda i kraft så snart som möjligt för att möjliggöra flexibilitet för företagen och för att det inte ska råda någon tveksamhet för företagen om att avgifter inte kommer att tas ut.

Vid information om föreskriftsändringarna krävs särskild tydlighet kring att borttagande av avgifterna är en tillfällig ändring under 2020.

9 Kostnadmässiga och andra konsekvenser, tidsåtgång och påverkan på konkurrensförhållanden för företagen

Den ökade flexibiliteten avseende slaktscheman kommer att underlätta för de mindre företagens planering även om det också fortsatt krävs en mer noggrann planering från företagets sida. De behöver för att kunna följa slaktschemat ha tydliga riktlinjer gentemot sina djurägare. För de som väljer kalenderår blir det en mindre tidsåtgång att lämna in underlag en gång per år än vid två tillfällen per år. För vilthanteringsanläggningarna ger möjligheten att göra tillfälliga ändringar en mer flexibel administration och ökad möjlighet att ta emot djur från jägare, vilket potentiellt ger ökade intäkter för dem.

Eftersom regleringen syftar till att öka flexibiliteten bör effekten bli att en rättvisare konkurrens uppstår.

Det tillfälliga avskaffandet av avgifter vid sena tillfälliga ändringar och avbokningar gör att företagets ekonomi inte påverkas negativt på grund av detta under pågående pandemi.

10 Beskrivning om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

De små företagen är de som framförallt gynnas av förslagen genom att det är de som står för flertalet sena ändringar och att de nu får större möjlighet till flexibilitet avseende slaktscheman. Vilthanteringsanläggningar är små företag vars särskilda förutsättningar gynnas genom förslaget då deras verksamhet är beroende av tillgången till djur, vilken de inte själva kan styra över.

11 Effekter för kommuner eller landsting

Kommuner och landsting berörs inte av förslagen.

Område Strategisk utveckling och stöd
Juridiska avdelningen
Linda Welzien

2020-05-25

Dnr 2020/01436

12 Miljö och jämställdhet

Eftersom föreskrifterna kommer att fortsatt bidra till en god planering kommer det finnas möjlighet till fortsatta miljövinster genom minskning av onödiga resor. Med god planering blir även effekten på miljön/användningen av djuren god då matsvinn på grund av att djur inte kan gå in i livsmedelskedjan undviks.

Vetskapen om att slaktplaneringen fortsatt ska ske med god framförhållning, vilket ger god förkunskap om var respektive medarbetare ska arbeta, torde positivt påverka de veterinärer som idag på grund av sina familjeförhållanden väljer bort att arbeta inom livsmedelskontrollen.

13 Uppföljning/utvärdering av föreskrifterna

Livsmedelsverket har tidigare utlovat att föreskrifterna ska utvärderas med start under 2020. De ändringar som nu görs är en följd av en löpande utvärdering i samband med införandet av föreskrifterna. Ytterligare utvärdering kommer att ske som planerat och kan komma att medföra ytterligare ändringar och kompletteringar av föreskrifterna.

Kontaktpersoner vid Livsmedelsverket

Linda Welzien, verksjurist, 018-17 56 14

Mona-Lisa Dahlbom, biträdande områdeschef, 018-17 56 18